THEORIA ET HISTORIA SCIENTIARUM, VOL. XX
Ed. Nicolaus Copernicus University 2023

DOI: http://dx.doi.org/10.12775/ths.2023.004

Oksana Kushlyk
Department of the Ukrainian Language
Drohobych I. Franko State Pedagogical University
Drohobych, Ukraine
okushlyk@gmail.com
https://orcid.org/0000-0001-7502-622X

Деривaційний потенціал дієслів-ономатопів на позначення супровідного звуковияву у процесі споживання (зіставний аспект наповнення субстантивної зони типових словотвірних парадигм відзвуконаслідувальних дієслів в українській і польській мовах)

Анотація. Стаття присвячена окресленню ролі твірної основи як типологізувального чинника в дослідженні словотвору української і польської мов. Об'єктом уваги постають відзвуконаслідувальні дієслова на позначення супровідного звуковияву у процесі споживання (їди та пиття) як щоденної фізіологічної потреби людини. З опертям на словотвірнопарадигмальний принцип систематизування фактичного матеріалу, адекватний основоцентричному аспекту розвитку дериватології у слов'янських мовах, виявлені девербативи в обох мовах структуровано морфологічними зонами; з'ясовано континуум реалізованих девербативами семантичних позицій у межах субстантивної морфологічної зони та визначено набір словотворчих засобів як експлікаторів цих семантичних позицій; умотивовано характер смислових відношень між семантичною структурою твірного і похідного слів; розглянуто фактори, які активізують чи, навпаки, сповільнюють словопороджувальну спроможність вершинних дієслів, на основі чого установлено словотвірний потенціал відзвуконаслідувальних дієслів на позначення супровідного звуковияву у процесі споживання і простежено ступінь функційної відповідності описуваних словотвірних явищ в українській і польській мовах як генетично споріднених.

Ключові слова: словотвірна парадигма; словотвірне значення; твірна основа; вершинне дієслово; словотворчий засіб; субстантивна зона; семантична позиція; дієслово-ономатоп; відзвуконаслідувальні дієслова; ономатопея; аспектуальна видова пара; роди дієслівної дії.

Derivational potential of onomatopoetic verbs to denote the accompanying sound imitation in the process of consumption. A comparative aspect of filling the substantive zone of typical word-formation paradigms of sound imitating verbs in Ukrainian and Polish

Abstract. The article highlights the role of the stem as a typologizing factor in studying Ukrainian and Polish word formation. The object of attention is sound-imitating verbs that stand for the accompanying sounds produced in the act of food intake as a daily physiological human need. Based on the word-formation-paradigmatic principle of systematizing the factual material, adequate to the base-centric aspect of derivatology development in Slavic languages, the author structures deverbatives found in both languages by morphological zones, clarifies the continuum of semantic positions realized by deverbatives within substantive morphological zone, determines a set of word-forming means as explicators of these semantic positions, motivates the nature of semantic relations between the semantic structure of the stem and derived words in order to predict the further development of the semantic structure of the stem, identifies the factors that activate or, conversely, slow down the word-forming capacity of top verbs, and on this basis establishes the word-forming potential of sound imitating verbs that indicate the accompanying sounds produced in the act of food intake and appraises the degree of functional correspondence of the described word-forming phenomena in Ukrainian and Polish as genetically related languages.

Keywords: word-forming paradigm; word-forming meaning; stem; top verb; word-forming means; substantive zone; semantic position; verb-onomatope; sound imitating verbs; onomatopoeia; aspectual pair; modes (ways) of verb actions.

Актуалізація наукової проблеми

Створення типології словотвору з орієнтуванням на твірну основу, що передбачає визначення функціонального навантаження цієї твірної основи у словотвірних[1] процесах зі з'ясуванням частиномовного статусу дериватів і відповідним внутрішнім структуруванням їх морфоло-

[1] Услід за І. Ковалико́м, розмежовано терміни *словотвірний* на позначення процесів, механізмів, пов'язаних зі словотворенням, і *словотворчий* для окреслення безпосередніх ресурсів (засобів), за допомогою яких постає дериват (Ковалик, 2007, с. 358).

гічними зонами (чи блоками), зі встановленням континууму реально експлікованих цими дериватами семантичних позицій чи простеженням можливого розвитку їхньої семантичної структури, з виявленням інвентарю словотворчих засобів як виразників тих чи тих семантичних позицій, з окресленням причин, які активізують чи, навпаки, сповільнюють або й унеможливлюють реалізацію деривaційного потенціалу слів, є одним з основних завдань сучасної основоцентричної дериватології. Серед інших, не менш важливих завдань, охоплених площиною цього відносно недавно сформованого напряму розвитку дериватології, – розгляд описуваних словотвірних явищ у зіставному аспекті, до того ж на матеріалі як споріднених, так і неспоріднених мов. Зрозуміло, що відносно недавній час з'яви в українській і польській дериватології розвідок з акцентуванням ролі твірної основи у словотворенні активізує ретельне опрацювання наукових проблем, пов'язаних із цим, – передусім у межах кожної мови, а потім і на рівні двох зіставлюваних мов. А урахування того, що центром уваги в пропонованій студії постають дієслова, які становлять ядро твірної бази словотвору тієї чи тієї слов'янської мови, що зумовлено їхньою історичною (генетичною) похідністю, зв'язками з різними лексико-граматичними класами слів, семантичною багатоплановістю, граматичною складністю та іншими чинниками, тільки актуалізує таке дослідження.

Методологія дослідження

Установлення словотвірного потенціалу дієслів, подібно до слів іншої частиномовної належності, оперте у слов'янській дериватології на вже усталений для основоцентричного аспекту розвитку принцип парадигмотворення, відповідно до якого показником реалізації закладених мовою словотвірних можливостей тієї чи тієї твірної основи є *словотвірна парадигма* (СП).

У дериватології відомі різні погляди мовознавців стосовно дефініції СП та її місця в системі комплексних словотвірних одиниць. Найбільш поширеною є позиція, згідно з якою СП – це комплексна словотвірна одиниця, що становить сукупність дериватів, безпосередньо мотивованих тією самою твірною основою (Дюрович, 1972, с. 196; Skarżyński, 2003b, с. 140), або сукупність дериватів, безпосередньо мотивованих тією самою твірною основою, що перебувають на одному такті дерива-

ції (чи на одному ступені похідності) (Земская, 1978, с. 71; Карпіловська, 1990, с. 8; Ґрещук, 2007, с. 16; Клименко, 2004, с. 619; Nagórko, 2007, с. 231; Zych, 2004, с. 130; Кушлик, 2015, с. 32), або ж мікросистема дериватів одного ступеня творення, об'єднаних тотожністю твірної основи і протиставлених словотворчими формантами (Валюх, 2005, с. 29), або й сукупність похідних з однаковим категорійним *словотвірним значенням* (СЗ) (Buzášsyová, 1974, с. 56).

Наведені дефініції СП загалом відображають сутність позначуваного і демонструють безперечне ієрархійне підпорядкування її словотвірному гнізду. Втім у лінгвістиці СП співвідносять і з іншими комплексними одиницями словотвору[2], що свідчить про бажання дослідників охопити поняттям *словотвірна парадигма* різні мовні реалії, які певною мірою є важливими для теорії і практики словотвору, але часто взаємоусувають одна одну або ж є актуальними лише для частини аналізованого матеріалу.

Принцип словотвірнопарадигмального систематизування опрацьовуваного матеріалу передбачає вирізняти *конкретну словотвірну парадигму* (КСП) і *типову словотвірну парадигму* (ТСП) (Земская, 1978, с. 71; Ґрещук, 1995, с. 18; Ґрещук, 2007, сс. 10–11; Валюх, 2005, с. 31; Кушлик, 2019, с. 339), кожна з яких виконує свою роль у процесі дослідження функціонального навантаження твірної основи: КСП репрезентує сукупність усіх дериватів, які постали від цієї основи, з констатуванням їхнього частиномовного статусу, що слугує підставою для структурування морфологічними зонами, з визначенням словотворчих засобів, за допомогою яких вони утворені, з окресленням виду СЗ і відповідно типу синтаксичної чи лексичної деривації, з простеженням здатності кількох похідних одиниць експлікувати те саме СЗ тощо, тоді коли ТСП відображає континуум семантичних позицій, реалізованих тими чи тими дериватами, а також узагальнено параметризує словотвірний потенціал вершинних слів, об'єднаних на основі спільного критерію, що уможливлює висновувати стосовно наявного ступеня словопороджувальної потужності, прогнозування подальшого розвитку її.

---

[2] Докладніше див. матеріал статті «Засади словотвірнопарадигматичної систематизації девербативів в українській мові» (Кушлик, 2019, сс. 333–344).

Специфіка об'єкта дослідження

Об'єктом дослідження у пропонованій студії є відзвуконаслідувальні дієслова (*dźwiękonaśladowcze czasowniki*) – різновид похідних дієслів в українській і польській мовах, які формуватимуть вершину словотвірної парадигми.

Загалом *відзвуконаслідувальними* називають дієслова, утворені від звуконаслідувань як окремого класу автохтонних слів, які «за допомогою окремих звуків чи звукосполучень передають голоси тварин, шуми різних природних явищ, машин тощо» (Юрчук, 1979, с. 191), за наявними в мові структурно-семантичними типами та за допомогою відповідних словотворчих засобів.

На позначення звуконаслідувань послуговуються ще термінами *ономатопи* і *ономатопея* (Юсип-Якимович, 2007, с. 4). Проте обсяг охоплюваних цими термінами понять у різних мовах дещо різниться. В українській мові терміном *ономатопи* номінують власне звуконаслідувальні слова, чи звуконаслідування (Мацько, 1984, с. 37), і часто похідні від них утворення (Бабакова, 2007, с. 4; Кушлик, 2015, с. 238), терміном же *ономатопея* – закономірний зв'язок «між звуковим складом слова й акустичною ознакою позначеного (звуками тварин, неживих предметів, явищ природи тощо)» (Селіванова, 2006, с. 431) або ж мовне явище, в основі якого лежить позамовне звучання (Юсип-Якимович, 2007, с. 4) чи словотворення через наслідування звуків живої і неживої природи (КТСЛТ, с. 115), і зрідка – самі звуконаслідування (Юсип-Якимович, 2007, с. 12).

У граматиці польської мови термін *ономатопея* головно уживають для номінування звуконаслідувального слова. Однак, на противагу використанню цього слова власне з таким значенням в українській мові, обсяг поняття *ономатопея* тут дещо збільшено. Знаний польський лінгвіст, автор «Słownika onomatopei czyli wyrazów dźwięko- i ruchonaśladowczych» M. Bańko дефінує ономатопеї як «wyrazy, które swoim brzmieniem (np. doborem głosek, akcentem, intonacją), a często także zapisem (np. użyciem dywizów lub wielkich liter) imitują dźwięki i ruchy, do których się odnoszą» (Bańko, 2009, с. 5), тобто зараховує до ономатопей ще т. зв. рухонаслідувальні слова. Ономатопеями називають і похідні одиниці, мотивовані звуконаслідуваннями (Dziadosz, 2018, с. 173).

Відомий також підхід у граматиках обох мов, згідно з яким власне звуконаслідувальні слова і вигуки (а іноді й пов'язані з ними ще кате-

горії слів) об'єднують поняттям *інтер'єктиви* (Мацько, 1981, сс. 9–10), або *інтер'єкції* (Смаль-Стоцький, 1929), чи *interiekcje* (Dziadosz, 2018, с. 15). Проте важливо, що прихильники такого об'єднання не ототожнюють звуконаслідування з вигуками, бо кожен з названих підкласів слів, на їхнє переконання, має характерні тільки для нього ознаки. Скажімо, звуконаслідуванням, як уважає Л. Мацько, притаманні: 1) звуковідтворювальний характер фонемного складу; 2) одноморфемна, але здебільшого редуплікована основа; 3) нульова морфологія слова; 4) дуже відносні межі лексичної семантики, встановлювані тільки в контексті; 5) довільність синтаксичних функцій і уточнювальний характер її; 6) обмежена сфера використання (усно-розмовний і художній стилі мовлення); 7) стилістичні функції звукового увиразнення тексту і посилення образності художнього твору (Мацько, 1981, с. 18). На унікальності семантики й специфічності виконуваної мовленнєвої функції акцентує і Є. Карпіловська, зауважуючи, що «прагматична функція і є вирішальним фактором для відокремлення звуконаслідувань від вигуків. Якщо перші передають сприйняття мовцем звукової ситуації, то вигук виражає почуття, які вона викликає в нього, або спонукання до утворення такої ситуації» (Карпіловська, 1990, с. 17).

Відзвуконаслідувальні дієслова (Кушлик, 2015, с. 239), або *дієслова-ономатопи* (Кушлик, 2015, с. 239), або *звуконаслідувальні дієслова* (Карпіловська, 1990, с. 36), або *дієслова звучання, звукономінативні дієслова, дієслова звукової семантики* (Бабакова, 2007, с. 6), *ономатопоетичні дієслова* (Гаценко, 2003, с. 6), *відономатопоетичні дієслівні деривати* (Юсип-Якимович, 2007, с. 99), *дієслова із семантикою звукового вияву* (Городенська, 2017, с. 399) в українській мові і *czasowniki onomatopeiczne* (Mączyński, 1991, с. 319; Dziadosz, 2018, с. 174), або *czasowniki dźwiękonaśladowczy*[3] (Malanowska-Statkiewicz, 2017, с. 256) у польській мові об'єднані СЗ 'видавати або створювати звуки'. Основними словотворчими засобами, які переводять звуконаслідувальну основу до дієслівної, в українській мові є суфікс -**а**-(-ти) і його варіанти -**ка**-(-ти), -**ча**-

[3] Не вдаємося в полеміку щодо первинності чи вторинності відзвуконаслідувальних дієслів у граматиці польської мови (Szymański, 1977, с. 2; Skarżyńsky, 2003a, с. 41; Malanowska-Statkiewicz, 2017, с. 256; Malanowska-Statkiewicz, 2019, сс. 55–56) та відповідно здатності цих дієслів виконувати роль вершини словотвірного гнізда (SGS, t. 3–4) й аналізуємо деривати, безпосередньо мотивовані цими дієсловами, як компоненти словотвірної парадигми, яка формує вертикальну площину похідних одиниць у складі словотвірного гнізда.

(-ти) (Юрчук, 1979, с. 192; Карпіловська, 1990, сс. 33–34; Бабакова, 2007, с. 7; Штанденко, 2008, с. 77; Кушлик, 2015, с. 239), пор: *гикати, кахикати, пчихати, гуркати, диркати, клацати, гавкати, гагакати, гарчати, кумкати, курликати, мекати, муркати, м'явкати, м'явчати* та ін., у польській – суфікс -**a**-(-ć) з відповідними варіантами -**ka**-(-ć) (Lehr-Spławiński, 1938, сс. 469–471; Dziadosz, 2018, с. 175; Dziadosz, 2021, с. 33), а також -**ga**-(-ć), -**ska**-(-ć), -**ta**-(-ć), -**da**-(-ć) (Mączyński, 1991, с. 332), пор.: *kichać, tupać, plumkać, chrumkać, mlaskać, ćwierkać, burgać, chlastać, cykać, chlupać, kwokać* та ін. Подібність самих твірних основ, а також словотворчих засобів, за допомогою яких постають такі девербативи в кожній мові, є закономірною, оскільки спільне праслов'янське коріння обох аналізованих мов зумовлювало передусім близькість сприйняття (перцептивної асоціації) людьми того чи того звукообразу певної позамовної реалії (звуковияву істот, предметів, явищ тощо), на основі якого формувалися відповідні уявлення про цю позамовну дійсність, а також і способи оформлення мовних одиниць для їх позначення.

Загалом в українській мові відзвуконаслідувальні дієслова з опертям на джерело утворення звуку – хто видає або що створює звуки – формують три основні типи: 1) дієслова, що передають звуки, які видають тварини; 2) дієслова, що передають звуки, які видають люди; 3) дієслова, що передають звуки, утворені різними предметами (Бабакова, 2007, с. 9; Кушлик, 2015, с. 239). Дехто з науковців дієслова останнього типу розмежовує на ті, що мотивовані звуконаслідуваннями, які передають звучання неживої природи та рослин, і ті, що пов'язані з діями предметів, які приводить у рух людина (Гаценко, 2003, сс. 4–5). Подібні типи, зокрема «czasowniki utworzone od onomatopei zwierzęcych; czasowniki utworzone od onomatopei naśladujących dźwięki pochodzące od człowieka; czasowniki utworzone od onomatopei naśladujących dźwięki naturalne – przyrody nieożywionej; czasowniki utworzone od onomatopei naśladujących dźwięki przedmiotów, mechanizmów, urządzeń» (Dziadosz, 2018, сс. 177–181; Dziadosz, 2021, сс. 31–41), репрезентовано і в польській мові. Кожен з названих типів структуровано лексико-семантичними групами, що сприяє конкретизації позначуваної реалії.

Одну з таких лексико-семантичних груп у межах дієслів-ономатопів, що передають звуки, які видають люди, в обох мовах становлять вербативи на позначення супровідного звуковияву у процесі споживання (пиття чи їди), пор.: *плямкати, мляскати, сьорбати, хлебтати, хрумати, хрумкати, хрумчати, хрупати, цмакати, цмокати, чавка-*

ти, *чвакати, чмакати* тощо – *chlipać, chlupać, chłeptać, chrupać, stokać, mlaskać, siorbac* та ін., напр.: …*той* [Ситник] *тепер був заклопотаний їдвом, смачно* ***плямкав****, сопів, зригував, мов жирний гусак*… (Загребельний, 2005, с. 67); *Вона* [мати] *голосно* ***чавкала*** (Тайґе, 2018) // *Ona na pewno nie* ***siorbie*** *hałaśliwie gorącej zupy i nie* ***mlaska****, ale dłonie ma bardzo wyraziste* (NKJP); *Tony zaczął* ***chrupać*** *jeszcze głośniej, o ile to było możliwe* (Masterman, 2023).

Усі названі дієслова мають праслов'янське походження, що засвідчують відповідні лексикографічні джерела, пор.: укр. *хрупати* і пол. *chrupać* (<**xrupati*, **xrupěti*) (ЭССЯ, VIII, с. 106; ЕСУМ, VI, сс. 215–216; SEJP Sławski, с. 82; ESJP Boryś, с. 69); укр. *жвакати, чвакати, чавкати* (<**žьvakati*, **žьvękati*) (ЕСУМ, II, с. 190); укр. *мляскати* і пол. *mlaskać* (<**ml'askati*) (ЭССЯ, XIX, с. 64; ESJP Boryś, с. 331); укр. *сьорбати* і пол. *siorbać* (<**sʲ̯rbati, sʲ̯rbati*) (ЕСУМ, V, с. 493; ESJP Boryś, сс. 548–549); укр. *цмокати, цмакати* і пол. *stokać* (<**stokati*, **čtokati*) (ЕСУМ, VI, с. 262; SEJP Sławski, с. 106; ESJP Boryś, с. 86); укр. *хлебтати, хлептати* і пол. *chłeptać* (ЭССЯ, VIII, с. 25; ЕСУМ, VI, с. 179; SEJP Sławski, сс. 67–68; ESJP Boryś, с. 61). Незважаючи на те, що в кожній з аналізованих мов названі дієслова, зазнаючи різних фонетичних змін, набули дещо нового звукового обрамлення, проте майже всі вони більшою чи меншою мірою зберігають свою генетичну спорідненість і відповідно первинність семантики, закладеної твірним для них звуконаслідуванням.

Формулювання мети дослідження

Мета дослідження – порівняти передусім словотвірний потенціал відзвуконаслідувальних дієслів на позначення супровідного звуковияву у процесі споживання в українській і польській мовах, реалізований іменниковими девербативами, а також простежити спільні й відмінні риси інших граматичних чи словотвірних особливостей, оприявнених у процесі установлення деривaційного потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження

ТСП дієслів-ономатопів на позначення супровідного звуковияву у процесі споживання в обох мовах, утворених за допомогою суфіксів

-**а**-(-ти) (в українській мові) і -**а**-(-ć) (у польській мові), формують дві морфологічні зони – субстантивна і вербальна. Характерно, що вершиною СП або ж гасловим словом словникової статті в українській мові постає одна словоформа, зокрема форма інфінітива недоконаного виду, пор.: *плямкати* (ВТССУМ, с. 987; СУМ-20; ГСУЛМ, с. 131; СУС, с. 226; ЕСУМ, IV, с. 462), *мляскати* (ВТССУМ, с. 681), *сьорбати* (ВТССУМ, с. 1423; ГСУЛС, с. 89; ЕСУМ, V, с. 493), *хлептати (хлебтати)* (ВТССУМ, с. 1563; ЕСУМ, VII, с. 179), *хрумати* (ВТССУМ, с. 1574; ГСУЛМ, с. 134; СУС, с. 227; ЕСУМ, VII, с. 215), *хрумкати* (ВТССУМ, с. 1574; ГСУЛМ, с. 131; СУС, с. 227), *хрумчати* (ВТССУМ, с. 1575; ГСУЛМ, с. 144; СУС, с. 227), *хрупати* (ВТССУМ, с. 1575; ГСУЛМ, с. 137; СУС, с. 227; ЕСУМ, VII, с. 215–216), *цмокати* (ВТССУМ, с. 1588; ГСУЛМ, с. 131; ЕСУМ, VII, с. 262), *чавкати* (ВТССУМ, с. 1592; ГСУЛМ, с. 130; ЕСУМ, VII, с. 274), *чвакати* (ВТССУМ, с. 1595; ГСУЛМ, с. 129; СУС, с. 227), *чмакати* (ВТССУМ, с. 1604; ГСУЛМ, с. 129; СУС, с. 227)[4], тоді коли в польській мові – здебільшого дві, зокрема форми інфінітива недоконаного і доконаного виду, пор.: *chlipać* / *chlipnąć* (Malanowska-Statkiewicz, 2017, с. 257; SGS, III, с. 70; WSJP; SJP Dorosz.; SJP; SJP PWN; SGJP), *chlupać* / *chlupnąć* (Malanowska-Statkiewicz, 2017, с. 257; SJP Dorosz.; SGJP; SSGCZP, I, с. 69), *chrupać* / *chrupnąć* (Malanowska-Statkiewicz, 2017, с. 257; SGS, III, с. 85; SJP Dorosz.; SJP PWN; SGJP), *cmokać* / *cmoknąć* (SGS, IV, с. 239; WSJP; SJP Dorosz.; SJP PWN; SGJP; SSGCZP, I, с. 89), *mlaskać* / *mlasnąć* (Malanowska-Statkiewicz, 2017, с. 257; SGS, III, с. 464; WSJP; SJP Dorosz.; SJP PWN; SGJP), *siorbać* / *siorbnąć* (WSJP; SJP Dorosz.; SJP PWN; SGJP; SSGCZP, IV, с. 270). Зумовлено таку відмінність особливостями вираження граматичної категорії аспектуальності дієсловами звучання в кожній з аналізованих мов. В українській мові безпрефіксні дієслова зі значенням звучання, звукового вияву кого-небудь відносять до непарновидових (одновидових), тобто таких, що «не можуть бути протиставлені за видовою ознакою в межах видової пари» (Городенська, 2017, с. 399). Тому вершину СП чи гаслову назву словникової статті репрезентовано однією дієслівною формою. На противагу цьому в польській мові, як засвідчує проаналізований матеріал, вихідну позицію чи то СП, чи словникової статті у тій чи тій лексикографічній праці посідає аспек-

[4] Зразки конкретних словотвірних парадигм гомональних дієслів-ономатопів, серед іншого й вербативів із семантикою ‘супровідний звуковияв у процесі споживання’, див.: (Кушлик, 2016, сс. 492–493).

туальна видова пара (*para aspektowa*). Хоча і тут трапляються випадки порушення такої тенденції. Зокрема, дієслово *chłeptać* зі значенням ‘pić wciągając płyn językiem; pić głośno, żarłocznie, małymi łykami’ (SJP Dorosz.) зафіксоване переважно без аспектуального відповідника доконаного виду (Malanowska-Statkiewicz, 2017, с. 257; SGS, III, с. 72; SJP Dorosz.; SJP PWN; SGJP; SSGCZP, I, с. 70); компонент аспектуальної видової пари доконаного виду із суфіксом -**ną**- у деяких словниках подано як самостійну лексичну одиницю, що репрезентує рід дієслівної дії (rodzaj akcjonalny) зі значенням семельфактивності (однократності) дії: *chlupnąć* (SEJP Boryś, с. 61), *mlasnąć* (SEJP Boryś, с. 331), *cmoknąć* (SEJP Boryś, с. 86), *siorbnąć* (SEJP Boryś, с. 549) тощо.

Субстантивну зону ТСП найбільш уживаних відзвуконаслідувальних дієслів на позначення супровідного звуковияву у процесі споживання в польській мові, за результатами дослідження M. Malanowskiej-Statkiewicz, репрезентують деривати тільки з одним СЗ – ‘результату дії, названої твірною основою’ (*wytwór czynności*) (Malanowska-Statkiewicz, 2017, с. 258), тобто ‘звуку, утвореного цією дією’. Девербальні іменники із цією семантикою постають за допомогою суфіксів -**ot** та -**Ø**. З урахуванням усталеної у словотворі польської мови теорії стосовно вирізнення двох типів субстантивів *nomina actions* – дериватів з категорійним значенням (*substantive verbalia*), які регулярно постають за допомогою формантів -**nie**, -**enie**, -**cie** і виражають здебільшого транспозиційне СЗ, та дериватів з некатегорійними значеннями (*substantive deverbalia*), тобто тих, у формуванні яких беруть участь інші форманти, крім **nie**, -**enie**, -**cie** (йдеться про -**Ø**, -**acja**, -**ka**, -**anina**, -**ek**, -**ot, -stwo, -anka, -awka, -ba** тощо), регулярність вираження опредметненої дії яких дещо знижується і водночас з’являється здатність передавати вторинні СЗ (факту, ситуації, способу, місця та ін.) (Puzynina, 1969, сс. 28–33; Grzegorczykowa, 1979, сс. 31–34; Grzegorczykowa & Puzynina, 1999, сс. 393–394), – названі десубстантиви належать до нерегулярних, розвиваючи вторинне значення ‘звук, утворюваний названою дією’, напр.: *mlask* (SJP PWN; SJP Dorosz.; Malanowska-Statkiewicz, 2017, с. 258; SGS, III, с. 464), *mlaskot* (SJP Dorosz.; SJP Lehr-Spławiński, с. 265; SGS, III, с. 464; Malanowska-Statkiewicz, 2017, с. 258); *chrupot* (WSJP; SJP PWN; SJP Dorosz.; SGS, III, с. 85; Malanowska-Statkiewicz, 2017, с. 258).

Те саме вторинне значення, ймовірно, може експлікувати й дериват *chlupot*, утворений від дієслова *chlupać* / *chlupnąć*. Примітно, що у тлу-

мачних словниках по-різному дефінують дієслово *chlupać / chlupnąć*, похідне від звуконаслідування *chlup*, що передає здебільшого ‘wyraz służący do naśladowania dźwięku, który powstaje, gdy coś wpada do wody lub o nią uderza’ (WSJP) або зрідка ‘dźwięk imitujący picie alkoholu’ (SO, 2009, cc. 44–45). Зокрема, «Wielki słownik języka polskiego» реєструє дієслово *chlupać / chlupnąć* зі значеннями: 1) ‘(*pod butami*) przelewać się, wydając charakterystyczny dźwięk’; 2) a) ‘(*wodą*) wylewać jakąś ciecz, powodując powstawanie charakterystycznego dźwięku’; b) ‘(*o wodzie*) wylewać się skądś, wydając charakterystyczny dźwięk’; 3) ‘(*nogami*) wykonywać ruchy w jakiejś cieczy, powodując powstawanie charakterystycznego dźwięku’ (WSJP), звідси й дериват *chlupot* позначає лише ‘dźwięk wydawany przez ciecz, która się przelewa, rozpryskuje lub uderza o coś’ (WSJP). Очевидним є те, що окреслені значення не мають жодного стосунку до процесів пиття чи їди. Реєстрування подібної семантики дієслова *chlupać / chlupnąć* засвідчують й інші лексикографічні джерела польської мови (SJP PWN; ESJP, с. 61). На противагу цьому «Słownik języka polskiego» (pod red. W. Doroszewskiego) і «Słownik syntaktyczno-generatywny czasowników polskich» (pod red. K. Polańskiego) разом з названими лексико-семантичними варіантами (з більшим чи меншим ступенем конкретизації) фіксують ще одне значення – ‘wypijać jednym haustem; łykać’ (SJP Dorosz.; SSGCZP, I, с. 70). Семантика девербатива *chlupot*, за даними лексикографічних джерел (WSJP; SJP PWN; SJP Dorosz.), а також на основі ілюстрацій з «Narodowego Korpusa Języka Polskiego» (NKJP), співвідноситься тільки з процесами, пов’язаними з водою. Тому якщо й припустити можливість постання деривата *chlupot* зі СЗ ‘звук, утворений у результаті пиття одним залпом (ковтком) чи в результаті споживання рідини’, що можна зробити на основі поодиноких прикладів уживання його в мовленні (напр.:…*Co to za dźęk… skąd znam ten* ***chlupot****?... Jogurt…jogurt przelewający się w gwałtownie potrząsanym kubku…* (M. Ścibor Marchocka, 2019, с. 64)), то нечастотність функціонування із такою семантикою дає змогу висновувати поки що тільки про оказіональність вживання його.

Власні спостереження уможливили виявити у КСП аналізованих відзвуконаслідувальних дієслів іменникові девербативи й з іншими СЗ. Наприклад, обсяг субстантивної зони КСП дієслова *mlaskać* поповнює також дериват *mlaskot*, який, окрім деривaційної семантики ‘звук, утворюваний названою дією’, номінує ще людину – вико-

навця дії (SJP Dorosz.; SJP Lehr-Spławiński, с. 265), що проілюстровано відповідними прикладами у словниках, напр.: *…nieprzyjemnie jeść w towarzystwie takiego* ***mlaskota*** (SJP Lehr-Spławiński, с. 265); *Przyznam się panom, że desperacja z takim* ***mlaskotem*** (SJP Dorosz.). У діалектному мовленні іменник *mlaskot* відомий із семантикою ‘сільський музикант’, що відображено в деяких словниках, зокрема у «Słowniku języka polskiego» pod red. W. Doroszewskiego (SJP Dorosz.) та у «Słowniczku», яким доповнено «Materiały do Etnografii Słowiańskiej» видання O. Kolberga «Dzieła wszystkie» (T. 6. Krakowskie) (Słownicz., с. 312), а також у самих ілюстраціях до «Materiałów…», напр.: *Trzech było włościan z Czernichowa, to jest skrypkowie i basista, czwarty* ***mlaskot*** *z Krakowa klarynecista, który niemi dyrygowal* (Kolberg, 1873, сс. 81–82).

Серед компонентів субстантивної зони КСП вершинного дієслова *chrupać / chrupnąć* подибуємо й слова *chrupka* (WSJP; SJP Dorosz.; USJP, I, с. 438; SJP PWN; SGS, III, с. 85) та зрідка *chrupek* (WSJP), утворені відповідно суфіксами -**k**-(-a) та -**ek**, на позначення продукту, назву якого пов’язують з дією, переданою твірною основою, напр.: *Na myśl o tym, że jestem świadkiem końca popularnego serialu, skoro bohater właśnie zginął, ostatnia* ***chrupka*** *wymknęła mi się z rąk i poszybowała gdzieś na podłogę* (Sosnowski, 2002, с. 184). Йдеться про деривати, які виражають вторинне СЗ – ‘результат виконуваної дії’. Проте, як зауважила M. Malanowska-Statkiewicz, засадничим для зарахування того чи того СЗ до континууму ТСП є необхідність творення дериватів з таким СЗ щонайменше у трьох словотвірних гніздах (Malanowska-Statkiewicz, 2017, с. 257), а звідси репрезентованість цих іменникових девербативів в одній чи двох парадигмах не дає підстав вважати ці вияви значення типовими.

Від майже усіх дієслів польської мови, за свідченням лінгвістів (Grzegorczykowa & Puzynina, 1999, с. 393), постають іменники на -**nie**, -**enie**, -**cie**. Не є винятком й аналізовані дієслова, пор.: *chłeptanie, chlipnięcie, chlupanie, chrupanie, cmokanie, mlaskanie, siorbanie* тощо. Проте ці іменники здебільшого подані як форми дієслів. Інакше кажучи, названі одиниці не розглядають у площині словотвору, що унеможливлює вважати їх компонентом СП відповідних вершинних дієслів.

Питання граматичного статусу віддієслівних іменників на -**nie**, -**enie**, -**cie**, а отже, і належності до словозмінної чи словотвірної категорії з відповідним фіксуванням у лексикографічних працях, у граматиках різних слов’янських мов упродовж тривалого часу було і далі

залишається дискусійним. Це зумовлено, очевидно, гібридністю граматичної природи цих іменників – одночасним поєднанням граматичних значень як дієслова, так й іменника, про що неодноразово зазначали різні вчені, серед інших й дослідники морфології польської мови (Laskowski, 1999, с. 81; Nagórko, 2007, с. 126–127; Пчелінцева, 2019, с. 34; Szczerbij, 2022, с. 147). До того ж ступінь дієслівності чи іменниковості віддієслівних іменнників на -**nie**, -**enie**, -**cie** в граматиках різних слов'янських мов – різний. Тому ті мовознавці, які вважають віддієслівні іменнники на -**nie**, -**enie**, -**cie** формами дієслова (*fleksja czsownikowa*), відповідно заперечують належність їх до СП вершинних дієслів; ті ж, хто кваліфікує їх як девербативи (*derywacja odczasownikowa*), передусім з транспозиційним значенням, а зрештою, і подальшою еволюцією семантичної структури аналізованих слів та можливістю розвивати вторинні значення, обстоює право таких дериватів, попри інше, бути складником СП досліджуваних дієслів.

У граматиці польської мови домінує перший підхід, що засвідчують як власні спостереження за результатами огляду стану опрацювання цієї проблеми, зокрема у лексикографічній практиці, у теоретичних матеріалах, присвячених розгляду проблем словотвору, так і узагальнення, яких дійшли польські лінгвісти щодо наповнення комплексних словотвірних одиниць – словотвірного гнізда і ієрархійно залежних СП і словотвірного ланцюжка. Зокрема, на таких засадах укладено: «Wielki słownik języka polskiego» (pod red. P. Żmigrodzkiego), у якому віддієслівні іменники на -**nie**, -**enie**, -**cie** називають герундієм (форма дієслова) і подають у словниковій статті вихідного дієслова, за винятком випадків, коли ці іменники розвинули регулярне вторинне значення і є самостійними мовними одиницями (напр.: *malowanie* : 1. a) czynność ‘ogół prac związanych z pokrywaniem czegoś farbą lub lakierem, zwykle służących dekorowaniu lub odnowieniu wyglądu jakiegoś miejsca’; b) resultat ‘to, co powstało w wyniku malowania – ogółu prac związanych z pokrywaniem czegoś farbą lub lakierem’; 2. obraz ‘*przest.* ‘coś, co zostało gdzieś namalowane za pomocą farb’ (WSJP)); «Słownik języka polskiego» (pod. red. W. Doroszewskiego), у якому віддієслівні іменники на -**nie**, -**enie**, -**cie** кваліфікують як *іменникові форми дієслів* і виокремлюють у самостійну словникову статтю; за умови здатності того чи того іменника виражати вторинне результативне значення, його фіксують у позиції 2 (напр.: *malowanie* – 1) forma rzeczownikowa

czas. *malować*; 2) *przestarz*. dziś *rzad*. a) ‘to. co zostało namalowane; obraz, malowidło, malatura’; b) ‘sposób przedstawienia czegoś przy pomocy farb; także: malowana powierzchnia czegoś (SJP Dorosz.)); III і IV томи «Słownika gniazd słowotwórczych współczesnego języka ogólnopolskiego» (pod red. M. Skarżyńskiego), у СП як складниках словотвірних гнізд вершинних дієслів яких немає згаданих іменників з їхнім первинним категорійним (транспозиційним) значенням, за винятком випадків, як і у «Wielkim słowniku języka polskiego», коли ці слова розвивають вторинне предметне значення (напр.: віддієслівний іменник *malowanie* у СП дієслова *malować* виступає з двома значеннями ‘pokrywać coś farbą, nadawać kolor czemuś, barwić’ і ‘tworzyć obraz’ (SGS, III, cc. 433–434)); «Słownik form konjugacyjnych czasowników polskich» S. Mędaka та словник «Czasownik polski (odmiana)» Z. Saloni, автори яких серед інших часових способових дієслівних форм подають форму віддієслівного іменника, який називають або *rzeczownik odsłowny* (SFKCZP, 2004), або *odsłownik* (CZP, 2007), а також й інші дослідники деривацій-ної спроможності різноструктурних і різноаспектних мовних одиниць, які послуговуються тими чи тими комплексними словотвірними одиницями для систематизування їх (Szczyszek, 2013, c. 3.; Malanowska-Statkewych, 2017; Berend, 2003; Białoskurska, 1999/2000; Vogelgesang, 2003 та ін.) чи принагідно торкаються цієї проблеми, висвітлюючи питання граматики (Łaziński, 2020, cc. 199–202).

Серед науковців, хто вважає віддієслівні іменники на **-nie**, **-enie**, **-cie** девербативами, – R. Grzegorczyrowa і J. Puzynina (Grzegorczyrowa & Puzynina, 1999, c. 375, 377, 390, 393, 395), A. Nagórko (Nagórko, 2007, c. 231). Проте автори, висловлюючи думку про доцільність розрізнення двох типів віддієслівних іменників – дериватів з категорійним значенням (*substantive verbalia*), які постають за допомогою словотворчих формантів **-nie**, **-enie**, **-cie**, і з некатегорійним значенням, виразниками яких є словотворчі форманти **-Ø**, **-acja**, **-ka**, **-anina**, **-ek**, **-ot, -stwo, -anka, -awka, -ba**, одностайні в тому, що ступінь дієслівності в девербативах першого типу досить високий. Це зумовлено передусім регулярністю творення таких одиниць, однаковістю їхньої семантики й вихідного дієслова, збереженням значного обсягу дієслівних граматичних значень (категорії виду та зворотності), мінімалізацією розвитку вторинних предметних значень. Окреслені чинники й слугують, очевидно, основою для розгляду віддієслівних іменників на **-nie**, **-enie**,

-cie у дієслівній площині. Однак сучасний розвиток мови, розширення обсягу наукових парадигм, крізь призму яких сьогодні вивчають ті чи ті мовні явища, дещо зміщує фокус уваги лінгвістів з вивченням цих мовних явищ – у напрямку принципів антропоцентризму. Тому неабиякого значення, крім іншого, набуває функціональний підхід до аналізу мовних явищ, зокрема й до аналізу віддієслівних іменників на **-nie**, **-enie**, **-cie**, що певною мірою детермінує визначення як семантики похідного слова, так і його категорійного статусу. Наприклад, уживання віддієслівних іменників *chłeptanie, chlipnięcie, chlupanie, chrupanie, mlaskanie* у мовленні, а також послуговування ними в текстах художніх творів часто засвідчує подальший розвиток семантичної структури слова, результований з'явою вторинних предметних значень, – зокрема, 'звуку, що супроводжує процес споживання', пор.: *W wazonie umieśćmy świeże słoneczniki, w kuchni własnoręcznie tłoczony olej słonecznikowy, a na stole – prażone ziarna słonecznika do* ***chrupania*** (опредметнена дія) (Posoch, 2014, с. 187) і *Anders nalał mleka do miski z płatkami. Gdy zaczął jeść, usłyszała* ***chrupanie*** (звук, утворений названою дією) (Egholm, 2018, с. 96); *On jest magistrem inżynierem, on chyba powinien odejść trochę dalej od* ***mlaskania*** (опредметнена дія) *ustami…* (Samojlik, 1988, с. 78) і *Słyszałem jej* ***mlaskanie*** (звук, утворений названою дією) *nawet z górnego piętra, kiedy próbowałem coś obejrzeć w starym telewizorze* (Biesiekirski, 2020, с. 95). У другому реченні наведених пар ілюстрацій ідеться вже не про іменникові форми дієслів, чи субстантиви зі значенням 'опредметнена дія', а про повноцінні іменники з вторинним результативним значенням, яке часто увиразнюють залежні від них узгоджені означення, виражені прикметниками, займенниками тощо (Колібаба, 2005, с. 79).

Вторинні результативні значення віддієслівних іменників на **-nie**, **-enie**, **-cie**, зокрема тих, що постали від відзвуконаслідувальних дієслів – у нашому випадку із семантикою 'супровідний звуковияв у процесі споживання', здебільшого не зареєстровані у словниках. Виняток становлять лише поодинокі випадки фіксування. Прикладом може слугувати кодифікованість у «Wielkim słowniku języka polskiego» вторинного значення віддієслівного іменника *chlipnięcie* (утворений від аспектуального відповідника *chlipnąć* (WSJP)) – 'dźwięk wydawany podczas picia lub jedzenia płynnych pokarmów' з речення *Siada* [dziadek] *wtedy przy nakrytym stole* <…> і *wciąga każdą łyżkę zupy z głośnym,*

wyraźnym ***chlipnięciem*** (Weiss, 2013, сс. 42–43). Хоч частота функціонування аналізованих слів у різних текстах засвідчує радше вторинне результативне значення ‘звук, утворюваний виконуваною дією’, однак системності тут ще немає. Ймовірно, некодифікованість віддієслівних іменників на -**nie**, -**enie**, -**cie** з вторинним предметним значенням зумовлено відставанням лексикографічного фіксування безперервних змін у лексичному складі мови, що простежуємо у словниковій практиці різних мов. Іноді в одному реченні можна подибати вживання кількох іменників власне з вторинним результативним значенням, які утворюють синонімний ряд, що теж певною мірою засвідчує усталеність функціонування цих слів, напр.: *Ale podobno można je było usłyszeć –* ***chlapanie, mlaskanie, siorbanie, ciamkanie*** *i inne odgłosy związane z pochłanianiem stu litrów wody na głowę* (Tomza, 2014).

Віддієслівні іменники, або девербативи-іменники (чи девербативні іменники), на -**ння / -ення / -іння** часто постають об’єктом зацікавлень й українських лінгвістів. Серед обсягу порушуваних ними питань – розгляд цих іменників у діахронному аспекті (Лагутіна, 1964; Ковалик, 1964), визначення їхніх структурно-семантичних особливостей, виявлених за допомогою різних систематизувальних одиниць (Пінчук, 1975; Родніна, 1979), установлення типів морфонологічної адаптації твірних основ до деривaційного засобу у процесі формування (Демешко, 2022), простеження специфіки реалізації девербативами-іменниками мотивувальних відношень (Клименко, 2014; Городенська, 1983a; Колібаба, 2005; Петрик, 2013), окреслення граматичної природи девербативів-іменників на -**ння / -ення / -іння** й вияв ступеня співвіднесеності експлікованих ними граматичних значень з граматичними значеннями твірних слів у межах однієї (Гінзбург, 2013a; Пчелінцева 2018 та ін.) чи кількох слов’янських мовах (Гінзбург, 13b; Пчелінцева, 2019; Szczerbij, 2022), з’ясування ролі віддієслівних іменників на -**ння / -ення / -іння** у термінотворенні (Корнейко & Пилипенко, 2013; Пілецький, 2002; Ментинська & Наконечна, 2017; Познанський, 2014; Омельчук, 2015 та ін.) тощо.

У контексті сучасного поліпарадигмального характеру лінгвістичних досліджень віддієслівні іменники на -**ння / -ення / -іння** вивчають з позицій функціонального словотвору (Кушлик, 2015; Сегін, 2021; Адамець, 2016; Джочка, 2007; Пославська, 2007; Петрів, 2019), категорійного словотвору (Вихованець, 1988; Городенська, 1991; Олексенко,

2005; Колібаба, 2005), семантичного синтаксису (Вихованець, 1983; Городенська, 1983b; Ульянцева, 1982; Гуйванюк, 1999; Кульбабська, 2007), а також на засадах когнітивно-ономасіологійного підходу (Ярмоленко, 2008) або функціонально-ономасіологійного (Петрик, 2011). Незважаючи на різноаспектність, різновекторність і різнобічність аналізу, віддієслівні іменники на **-ння / -ення / -іння** в лінгвоукраїністиці незалежно від типу деривації – синтаксичної чи лексичної – кваліфікують як словотвірні одиниці, що дає підстави вважати їх компонентом СП того чи того вершинного дієслова. Водночас лінгвісти одностайні щодо визнання синкретичного значення цих мовних одиниць, які, як вже зазначено, поєднують загальнокатегорійні ознаки предметності, що властиво іменникові, й процесуальності, що характерно для дієслова. До того ж співвідношення вияву цих ознак детерміноване типом деривації: синтаксичні деривати зберігають більшою мірою ознаки процесуальності, тоді як лексичні деривати – предметності. Це «зумовлено тими семантичними процесами, що супроводжують транспозицію дієслівної основи в іменникову» (Колібаба, 2005, с. 79; Кульбабська, 2007, с. 229).

А отже, ТСП українських дієслів зі значенням ‘супровідний звуковияв у процесі споживання’ – *плямкати, сьорбати, хрумати, хрумкати, хрумчати, хрупати, цмакати, цмокати, чавкати*, *чвакати*, *чмакати* – формують теж дві зони: субстантивна і вербальна. Субстантивну зону репрезентують девербативи з двома кодифікованими СЗ – ‘опредметнена дія’ і ‘звук (як результат), утворюваний виконуваною дією’ – і досить регулярним, але ще не у всіх випадках кодифікованим значенням ‘виконавець дії’.

Реалізаторами СЗ ‘опредметнена дія’ є суфікси **-нн- / -енн- / -інн-**, **-іт**, **-Ø-**, **-н-**, **-няв-**, **-от-**, **-нин-**. Деривати, які утворені за допомогою них і які реалізують відносну тотожність лексичного значення (відносність полягає лише у ступені абстракції в межах співвідношення «дія – абстрактна дія») зі значенням мотивувальних дієслів при відчутній різниці їх синтаксичних функцій, кваліфікують у дериватології як синтаксичні (Клименко, 2014, с. 190; Городенська, 1983a, с. 102). Найбільшу продуктивність демонструють девербативні іменики, у яких відзвуконаслідувальна дієслівна семантика транспонується в іменникову за допомогою суфікса **-нн- / -енн- / -інн-**, (Городенська, 1983b, сс. 172–176), пор.: *плямкання* (ВТССУМ, с. 987; СУМ-20), *сьорбан-*

ня (ВТССУМ, с. 1423; СУМ-20), *хрумання* (ВТССУМ, с. 1574; СУМ-20), *хрумкання* (ВТССУМ, с. 1574; СУМ-20), *хрумчання* (ВТССУМ, с. 1575; СУМ-20), *хрупання* (ВТССУМ, с. 1575; СУМ-20), *цмакання* (ВТССУМ, с. 1588; СУМ-20), *цмокання* (ВТССУМ, сс. 1588–1589; СУМ-20), *чавкання* (ВТССУМ, с. 1592; СУМ-20), *чвакання* (ВТССУМ, с. 1592; СУМ-20), *чмакання* (ВТССУМ, с. 1604; СУМ-20), напр.: *Та тільки письменник умостився у кріслі зручніше, як незнайомець, який уже завершив своє* ***хрумкання*** *і* ***чвакання****, промовив: – А я вас упізнав* (Винничук, 2023, с. 244). Крім загального СЗ ‘опредметнена дія’, майже всі субстантиви на -**нн**-(-я) / -**енн**-(-я) / -**інн**-(-я) набули вторинного кодифікованого значення ‘звуки, утворювані цією дією’, напр.: *Усі їли мовчки, тільки й чути було в хаті* ***сьорбання*** *та гучне* ***плямкання*** *голодних гостей, котрі може вже тиждень не їли гарячої страви* (Нечуй-Левицький, 1991, с. 128); *…повис ядучий дим від махорки і залунало голосне* ***чвакання, плямкання*** *і* ***сьорбання****…* (Винничук, 2023, с. 345).

Менш активними транспозиторами дієслівної ознаки є суфікси -**іт** і -**Ø**-, пор.: *хрумкіт, хрупіт, цмокіт, хрумк, цмок* тощо. Попри фіксування СЗ ‘опредметнена дія’ за цими дериватами у словниках (ВТССУМ, с. 1589), їм більшою мірою, ніж дериватам на **нн**-(-я) / -**енн**-(-я) / -**інн**-(-я), властивий розвиток вторинного значення – ‘звук, утворений названою дією’ (Третевич, 1983, с. 125; Олексенко, 2005, с. 213; Кушлик, 2015, с. 226), напр.: *Хвилин із десять чулися тільки* ***хрумкіт*** *і сьорбання* (Кошелюк, 2017, с. 235); *Я почула* ***хрупіт*** *гороху, а незабаром між його зеленим листям з’явилося смугляве обличчя з великими чорними очима і м’якими кучерями, підстриженими вище вух* (Вовк, 2001, с. 300).

Іменникові девербативи, які номінують носія процесуальної ознаки, що є його внутрішньою або зовнішньою ознакою, репрезентують мутаційні словотвірні типи субстантивної зони. Виразниками цієї семантичної позиції загалом слугують суфікси -**ун**, -**л**-, -**ець**, -**к**-, які зараховують до словотворчих засобів власної експресивності, а також суфікси -**льник**, -**вник**, які вважають формантами контекстної експресивності, тобто дериватори, які надають похідним іменникам конотативного забарвлення (Олексенко, 2005, с. 48). Основним словотворчим засобом, за допомогою якого постають похідні одиниці від аналізованої групи відзвуконаслідувальних дієслів, є суфікс -**л**-. У такий спосіб постали частково кодифіковані слова *плямкало, хрумало, хрумкало, хрупало, цмокало, чвакало, чамкало, цямкало* та ін. (Гуйва-

нюк, 2011, с. 92), проте системність творення їх і вживання у різних контекстах оприявнює потенційну можливість продукування таких девербативів. Вони акцентують на акустичних властивостях звуковияву особливостей людини й передають дещо знижену семантичну оцінку, що характерно передусім для мовлення, напр.: *Обжерливістю відзначавсь я так, / Що* ***чвакалом*** *дражнили всі знайомі, – / А тут я мокну під дощем, бідак* (Аліґ'єрі, 1976, с. 55). Наявний високий рівень експресивності в таких похідних словах став засадничим для продукування на базі них способом лексико-семантичної деривації українських прізвищевих назв *Плямккало, Хрумало, Хрумкало, Хрупало, Цямкало* (ЕСУП, 1987, сс. 778–785), напр.: *– Йдіть геть, – сказав* [кошовий]. *– Дам одвіт на військовому крузі. – Зараз давай! – закричав гострolиций, з хвацькими вусами козак* ***Плямкало*** (Мушкетик, 1990, с. 543); *– Еге, та ж то* ***Цямкало****, фільварковий наймит, що живе за річкою* (Бачинський, 2001, с. 12).

У КСП вершинного дієслова *чмакати* цю ж семантику експлікують кодифіковані девербативи *чмакальник* і *чмакавник* (ВТССУМ, с. 1604), які постали за допомогою суфіксів -**льник**, -**вник**.

Трапляються випадки утворення іменникових дериватів на позначення продукту, назву якого пов'язують з характерним для твірного дієслова звуковиявом. Прикладом може слугувати слово *хрумик* у реченні – *Татку, а у тім мішку буде* ***хрумиків*** *дещиця? Бо насправді там, на кухні, порядкує наша киця* (Андрусяк, 2019, сс. 9–10). Проте поки що йдеться про оказіональне вживання цього деривата.

Висновки

Отже, результати здійсненого аналізу засвідчують, що генетична спорідненість української і польської мов зумовлює подібність сприйняття (перцептивної асоціації) носіями цих мов того чи того звукообразу певної позамовної реалії (звуковияву істот, предметів, явищ тощо), на основі якого формувалися подібні уявлення про цю позамовну дійсність, що потребувало й відповідних способів оформлення цих одиниць. Ця подібність вплинула і на словопороджувальну здатність відзвуконаслідувальних дієслів в обох мовах. Субстантивна зона типових словотвірних парадигм репрезентує достатній ступінь відповідності деривaційної спроможності еквівалентних твірних слів.

Незважаючи на деяку відмінність континууму семантичних позицій, зумовлену особливостями граматичного ладу кожної з мов, є всі підстави висновувати про подібність як експлікованих словотвірних значень у межах кожної зони, так і словотворчих засобів для їх реалізації.

ЛІТЕРАТУРА

Адамець, Н. В. (2016). *Словотвірна парадигматика дієслів руху в сучасній українській мові:* автореф. дис. … канд. філол. наук. Івано-Франківськ.

Бабакова, О. В. (2007). *Семантична структура та функціонування дієслів звучання:* автореф. дис. … канд. філол. наук. Запоріжжя.

Валюх, З. О. (2005). *Словотвірна парадигматика іменника в українській мові*. Київ–Полтава.

Вихованець, І. Р. (1983). Згортання компонентів семантичної структури речення. Згорнуті аргументи і приховані предикати. В: І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, & В. М. Русаніський, *Семантико-синтаксична структура речення*. Київ, 139–143.

Вихованець, І. Р. (1988). *Частини мови в семантико-граматичному аспекті*. Київ.

Гаценко, І. О. (2003). *Типологічні особливості звуконаслідувальних слів (на матеріалі української, російської та англійської мов)*: автореф. дис. … канд. філол. наук. Київ.

Гінзбург, М. Д. (2013a). З історії досліджування та подавання видового протиставлення українських nomina actions на ***-ння, -ття***. *Українська мова*, 3, 48–60. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2013_3_6.

Гінзбург, М. Д. (2013b). Українські віддієслівні іменники на ***-ння, -ття*** на тлі сусідніх слов'янських мов. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*, 765, 3–13.

Городенська, К. Г. (1983a). Реалізація семантичного потенціалу дієслів у синтаксичних дериватах. В: М. А. Жовтобрюх (ред.), *Словотвірна семантика східнослов'янських мов*. Київ, 102–113.

Городенська, К. Г. (1983b). Синтаксичні функції категорій і типи деривації. В: І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, & В. М. Русанівський, *Семантико-синтаксична структура речення*. Київ, 162–212.

Городенська, К. Г. (1991). *Деривація синтаксичних одиниць*. Київ.

Городенська, К. (2004). Дієслово. В: І. Вихованець, & К. Городенська, *Теоретична морфологія української мови*. Київ, 217–297.

Городенська, К. Г. (2017). Дієслово. В: І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, & С. О. Соколова, *Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія*. Київ, 364–492.

Гуйванюк, Н. В. (1999). *Формально-семантичні співвідношення в системі синтаксичних одиниць*. Чернівці.

Гуйванюк, Н. (2011). Емоційно-оцінна лексика у «Словнику буковинських говірок». *Мовознавчий вісник*, 12 (13), 88–95.

Ґрещук, В. В. (1995). *Український відприкметниковий словотвір*. Івано-Франківськ.

Ґрещук, В. (2007). Розділ 1. Теоретичні засади основоцентричної дериватології. В: В. В. Ґрещук, Р. О. Бачкур, І. Ф. Джочка, & Н. М. Пославська, *Нариси з основоцентричної дериватології*. Івано-Франківськ, 6–38.

Демешко, І. М. (2022). Морфонологія віддієслівних дериватів: проблемні вектори сучасного дослідження. *Мовознавчий вісник*, 33, 93–103.

Джочка, І. Ф. (2007). Віддієслівний словотвір. В: В. В. Ґрещук, Р. О. Бачкур, І. Ф. Джочка, & Н. М. Пославська, *Нариси з основоцентричної дериватології*. Івано-Франківськ, 154–259.

Дюрович, Л. (1972). Относительное прилагательное в славянских языках. В: *The Slavic Word Proceedings of the International Slavistic Collo-quium at UCLA*. The Hague–Paris, 189–207.

Земская, Е. А. (1978). О парадигматических отношениях в словообразовании. В: *Русский язык: Вопросы его истории и современного состояния. Виноградовские чтения I–VIII*. Москва, 63–77.

Карпіловська, Є. А. (1990). *Конструювання складних словотворчих одиниць*. Київ.

Клименко, Н. Ф. (2004). Словотвірна парадигма. В: *Українська мова. Енциклопедія*. Київ, 619.

Клименко, Н. Ф. (2014). Складні іменники із значенням абстрактної дії. В: Н. Ф. Клименко, *Вибрані праці*. Київ, 190–199.

Ковалик, І. І. (1964). *Словотвір іменників у сербо-лужицьких мовах*. Львів.

Ковалик, І. І. (2007). «Словотворчий» чи «словотвірний»? В: *Вчення про словотвір. Вибрані праці*. Івано-Франківськ, 358.

Колібаба, Л. М. (2005). Віддієслівні іменники дії: історія дослідження, семантико-граматичні параметри, словотвірна категоризація. *Актуальні проблеми металінгвістики*, 78–81.

Корнейко, І., & Пилипенко, М. (2013). Україномовні терміни із процесуальними значеннями. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми української термінології*, 765, 38–42.

Кульбабська, О. В. (2007). Девербативи в простому неелементарному реченні: функціонально-лінгвістичний аналіз (на матеріалі мови творів І. Чендея). *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*, 11, 228–233.

Кушлик, О. П. (2015). *Словотвірна парадигматика похідних дієслів в українській мові*. Дрогобич.

Кушлик, О. П. (2016). *Типологія словотвірних парадигм похідних дієслів в українській мові*: дис. … докт. філол. наук. Дрогобич.

Кушлик, О. П. (2019). Засади словотвірнопарадигматичної систематизації девербативів в українській мові. В: *Граматичний простір сучасної лінгвоукраїністики*. Київ, 333–344.

Лагутіна, А. В. (1964). Віддієслівні абстрактні іменники на ***-ння*** в історії української літературної мови. В: *Дослідження з української та російської мов*. Київ, 212–231.

Мацько, Л. І. (1981). Звуконаслідувальні слова в українській мові. *Українське мовознавство*, 9, 9–18.

Мацько, Л. І. (1984). Семантико-фонетична організація ономатопів в українській мові. *Мовознавство*, 6, 37–42.

Ментинська, І. Б., & Наконечна, Г. В. (2017). Віддієслівні терміни-іменники в українській комп'ютерній термінології. *Український смисл*, 151–158. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usmysl_2017_2017_17.

Олексенко, В. П. (2005). *Словотвірні категорії іменника*. Херсон.

Омельчук, С. (2015). Девербативи в сучасній лінгводидактичній терміносистемі: лексико-семантичний, граматичний і стилістичний аспекти. *Українська мова*, 3, 45–58. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2015_3_6.

Петрик, О. М. (2011). Традиційний, функціональний і ономасіологічний підходи у вивченні віддієслівних іменників опредметненої дії. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*, 1, 45–48. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2011_1_12.

Петрик, О. М. (2013). *Функціонально-семантична парадигма віддієслівних іменників в українській мові*: автореф. дис. … канд. філол. наук. Київ.

Петрів, О. І. (2019). *Словотворча спроможність дієслів на позначення внутрішнього стану істоти в сучасній українській мові*: автореф. дис. … канд. філол. наук. Івано-Франківськ.

Пілецький, В. (2002). Назви опредметнених дій у науково-технічній термінології. *Вісник Національного ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*, 453, 215–221.

Пінчук, О. Ф. (1975). Словотвірна структура віддієслівних іменників сучасної української літературної мови. В: М. А. Жовтобрюх (ред.), *Морфологічна будова сучасної української мови*. Київ, 35–82.

Познанський, Р. В. (2014). Віддієслівні абстрактні іменники, мотивовані вербативами лексико-семантичного поля «аграрне виробництво (рослинництво)», в українській мові. *Вісник Житомирського державного педуніверситету. Філологічні науки*, 1 (73), 222–227. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2014_1_47.

Пославська, Н. М. (2007). Віддієслівний словотвір. В: В. В. Ґрещук, Р. О. Бачкур, І. Ф. Джочка, & Н. М. Пославська, *Нариси з основоцентричної дериватології*. Івано-Франківськ, 259–324.

Пчелінцева, О. Е. (2018). Аспектуальні властивості українського віддієслівного іменника зі значенням дії. *Мовознавчий вісник*, 24–25, 42–53. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mv_2018_24-25_7.

Пчелінцева, О. (2019). Функціонально-граматична специфіка українських віддієслівних іменників зі значенням дії на фоні інших слов'янських мов. *Термінологічний вісник*, 5, 33–40. http://nbuv.gov.ua/UJRN/terv_2019_5_6.

Родніна, Л. О. (1979). Суфіксальний словотвір іменників. В: М. А. Жовтобрюх (ред.), *Словотвір сучасної української літературної мови*. Київ, 57–116.

Сегін, Л. В. (2021). Словотвірний потенціал префіксальних дієслів зі значенням «переміщення вгору» в українській і польській мовах (зіставно-типологічний аспект). *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*, 56. https://doi.org/10.11649/sfps.2298.

Селіванова, О. О. (2006). *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Полтава.

Смаль-Стоцький, Р. (1929). *Примітивний словотвір*. Варшава.

Третевич, Л. М. (1983). Про словотвірну семантику віддієслівних іменників з нульовими суфіксами в сучасній українській мові. В: М. А. Жовтобрюх (ред.), *Словотвірна семантика східнослов'янських мов*. Київ, 120–129.

Ульянцева, С. Г. (1982). Семантико-синтаксичний статус віддієслівних іменників. *Мовознавство*, 4, 37–41.

Штанденко, У. (2008). *Відіменний суфіксальний словотвір дієслів у староукраїнській мові XIV–XVIII ст*. Київ.

Юрчук, Л. А. (1979). Суфіксальний дієслівний словотвір. В: М. А. Жовтобрюх (ред.), *Словотвір сучасної української літературної мови*. Київ, 171–210.

Юсип-Якимович, Ю. В. (2007). *Ономатопоетика українських говорів Карпат: семантична, фонетична, словотвірна структура та похідність ономатопів*. Ужгород.

Ярмоленко, Г. А. (2008). *Віддієслівні іменники української мови в когнітивно-ономасіологічному аспекті:* автореф. дис. … канд. філол. наук. Одеса.

Bańko, M. (2009). Przedmowa. В: M. Bańko, *Słownik onomatopei, czyli wyrazów dźwięko- i ruchonaśladowczych*. Warszawa, 5–7.

Berend, M. (2003). Aktywność słowotwórcza czasowników ruchu (opis gniazdowy). В: M. Skarżyński (ред.), *Słowotwórstwo gniazdowe – historia – metoda – zastosowania*. Kraków, 156–167.

Białoskurska, M. (1999). Wstępna analiza polskich gniazd słowotwórczych z centrum czasownikowym. *Poradnik Językowy*, 1 (5–6), 18–27.

Białoskurska, M. (2000). Wstępna analiza polskich gniazd słowotwórczych z centrum czasownikowym. *Poradnik Językowy*, 2 (2), 38–48.

Buzášsyová, K. (1974). *Sémantická štruktúra slovenských deverbativ*. Bratislava.

Dziadosz, D. (2018). *Leksykalno-semantyczne i pragmatyczne aspekty interiekcji w języku polskim, rosyjskim i niemieckim*. Szczecin.

Dziadosz, D. (2021). Verbs derived from interjections in Polish, Russian and German. *Beyond Philology*, 18 (1), 27–46. https://doi.org/10.26881/bp.2021.1.02.

Grzegorczykowa, R. (1979). *Zarys słowotwórstwa polskiego. Słowotwórstwo opisowe*. Warszawa.

Grzegorczykowa, R., & Puzynina, J. (1999). Problemy ogólne słowotwórstwa. В: R. Grzegorczykowa, R. Laskowski, & H. Wróbel (ред.), *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*. Warszawa, 361–388.

Grzegorczykowa, R., & Puzynina, J. (1999). Rzeczownik. В: R. Grzegorczykowa, R. Laskowski, & H. Wróbel (ред.), *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*. Warszawa, 389–468.

Laskowski, R. I. (1999). Zagadnienia ogólne morfologii. В: R. Grzegorczykowa, R. Laskowski, & H. Wróbel (ред.), *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*. Warszawa, 27–86.

Łaziński, M. (2020). *Wykłady o aspekcie polskiego czasownika*. Warszawa.

Malanowska-Statkiewicz, M. (2017). Potencjał słowotwórczy wybranych czasowników dźwiękonaśladowczych w języku czeskim i polskim. *Slavica Wratislaviensia*, 165, 255–265. https://doi.org/10.19195/0137-1150.165.22.

Malanowska-Statkiewicz, M. (2019). Wyrazy dźwiękonaśladowcze w polskim i czeskim przekładzie *Harry Potter and the Philosopher's Stone* J. K. Rowling. В: B. Gasek, & B. Juszczak (ред.), *Wyraz i zdanie w językach słowiańskich*. Siedlce, 55–69.

Mączyński, M. (1991). Słowotwórstwo czasowników onomatopeicznych w języku polskim. *Prace Językoznawcze*, 6 (137), 319–333.

Nagórko, A. (2007). *Zarys gramatyki polskiej*. Warszawa.

Puzynina, J. (1969). *Nazwy czynności we współczesnym języku polskim (słowotwórstwo, semantyka, składnia)*. Warszawa.

Skarżyński, M. (2003a). Czasowniki jako centra gniazd słowotwórczych. Z prac nad III tomem "Słownika gniazd słowotwórczych współczesnego języka ogólnopol-

skiego". B: M. Skarżyński (ред.), *Słowotwórstwo gniazdowe – historia – metoda – zastosowania*. Kraków, 41–55.
Skarżyński, M. (2003b). Słowotwórcze gniazda odczasownikowe (charakterystyka wstępna). B: M. Skarżyński (ред.), *Słowotwórstwo gniazdowe – historia – metoda – zastosowania*. Kraków, 137–155.
Szczerbij, N. (2022). Hybrydalne formy czasownikowe w języku polskim i ukraińskim. *Poradnik Językowy*, 790 (1), 147–163.
Szczyszek, M. (2013). Rzeczownikowość a czasownikowość kategorii słowotwórczych rzeczownika w języku polskim. *Investigationes Linguisticae*, 29, 1–8.
Szymański, T. (1977). *Derywacja czasowników onomatopeicznych i ekspresywnych w języku bułgarskim*. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk.
Vogelgesang, T. (2003). Gniazda słowotwórcze przymiotników nazywających kolory i wymiary. B: M. Skarżyński (ред.), *Słowotwórstwo gniazdowe – historia – metoda – zastosowania*. Kraków, 86–113.
Zych, A. (2004). Paradygmat słowotwórczy jako jednostka badań konfrontatywnych. B: H. Fontański, & P. Czerwiński (ред.), *Język rosyjski w konfrontacji z językami Europy w aspekcie lingwokulturoznawczym*. Katowice, 129–140.

Лексикографічні джерела

ВТССУМ – Бусел, В. Т. (ред.) (2005). *Великий тлумачний словник сучасної української мови*. Київ.
ГСУЛМ – Критська, В. І., Недозим, Т. І., Орлова, Л. В., Пуздирєва, Т. К., & Романюк, Ю. В. (2011). *Граматичний словник української літературної мови. Словозміна*. Київ.
ЕСУП – Ірклієвський, В. (1987). *Етимологічний словник українських прізвищ. Прізвищезнавство*. Мюнхен.
ЕСУМ – Мельничук, О. С. (ред.). (1982–2012). *Етимологічний словник української мови*. Т. I–VI. Київ.
КГСУМ – Карпіловська, Є. А. (2002). *Кореневий гніздовий словник української мови: Гнізда слів з вершинами – омографічними коренями*. Київ.
КТСЛТ – Єрмоленко, С. Я., Бибик, С. П., & Тодор, О. Г. (2001). *Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів*. Київ.
СУМ-20 – *Словник української мови*: у 20 т. Київ. https://1677.slovaronline.com.
СУС – Вусик, О. С. (2019). *Словник українських синонімів*. Тернопіль.
ЭССЯ – Трубачёв, Н. О. (ред.) (1981–1992). *Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд*. Москва.
CZP – Saloni, Z. (2007). *Czasownik polski (odmiana)*. Warszawa. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/20067/Czasownik_polski.pdf?sequence=6&isAllowed=y.
NKJP – Narodowy Korpus Języka Polskiego (2008–2012). http://www.nkjp.pl/poliqarp/nkjp300/query/.
SEJP Boryś – Boryś, W. (2005). *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Kraków.
SEJP Sławski – Sławski, F. (ред.) (1952–1982). *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Vol. 1–5. Kraków.
SFKCZP – Mędak, S. (2004). *Słownik form koniugacyjnych czasowników polskich*. Kraków.

SGJP – Gruszczyński, W., Skowrońska, D., Saloni, Z., Wołosz, R., & Woliński, M. (ред.) (2012). *Słownik gramatyczny języka polskiego*. Warszawa. http://sgjp.pl/leksemy-/#13589/a.

SGS – Skarżyński, M., Berend, M., Bondkowska, M., Burkacka, I., Jadacka, H., Olejniczak, M., & Vogelgesang, T. (2004). *Słownik gniazd słowotwórczych współczesnego języka ogólnopolskiego*. Vol. 3: *Gniazda odczasownikowe* (ред. M. Skarżyński); Vol. 4: *Gniazda motywowane przez liczebniki, przysłówki, zaimki, przyimki, modulanty, onomatopeje, wykrzykniki* (ред. M. Skarżyński). Kraków.

SJP – *Słownik języka polskiego*. http://sjp.pl.

SJP Dorosz. – Doroszewski, W. (ред.) (1958–1969). *Słownik języka polskiego*. Vol. 1–11. Warszawa. http://doroszewski.pwn.pl.

SJP Lehr-Spław. – Lehr-Spławiński, T. (1939). *Słownik języka polskiego*. Warszawa.

SJP PWN – *Słownik języka polskiego*. Warszawa. https://sjp.pwn.pl/oferta.

Słownicz. – Słowniczek (1875). B: O. Kolberg, *Krakowskie: materiały do Etnografii Słowiańskiej*. Cz. 4. Kraków, 303–328.

SO – Bańko, M. (2009). *Słownik onomatopei, czyli wyrazów dźwięko- i ruchonaśladowczych*. Warszawa.

SSGCZP – Polański, K. (ред.) (1980). *Słownik syntaktyczno-generatywny czasowników polskich*. Vol. 1 (A–M). Wrocław.

WSJP – Żmigrodzki, P. (ред.). *Wielki słownik języka polskiego*. http://www.wsjp.pl.

Джерела ілюстративного матеріалу

Аліґ'єрі, Д. (1976). *Божественна комедія* [перекл. Є. Дроб'язко]. Київ.

Андрусяк, І. (2019). *М'яке і пухнасте:* у 2 т. (т. 2). Тернопіль.

Бачинський, Р. (2001). *Кривавиця*. Львів.

Винничук, Ю. (2023). *Танго смерті*. Київ.

Загребельний, П. А. (2005). *Диво*. Харків.

Кошелюк, В. (2017). *Green Card*. Харків.

Мушкетик, Ю. (1990). *Яса*. Київ.

Нечуй-Левицький, І. (1991). *Князь Єремія Вишневецький; Гетьман Іван Виговський*. Київ.

Тайґе, Т. (2018). *Пацієнт* [перекл. Н. Іваничук]. Київ. https://www.google.com.ua/books/edition/Пацієнт/kLAeEAAAQBAJ?hl=uk&gbpv=0.

Biesiekirski, B. (2020). *Zimowe róże*. Będzin.

Egholm, E. (2018). *Szkody w ludziach*. Katowice.

Kolberg, O. (1873). *Dzieła wszystkie*: T. 6. *Krakowskie: materiały do Etnografii Słowiańskiej* (cz. 2). Kraków.

Masterman, B. (2023). *Droga 66*. https://books.google.com.ua/books?id=EPjIEAAAQBAJ&pg=PT275&dq=chrupanie&hl=uk&newbks=1&newbks_redir=0&sa=X&ved=2ahUKEwiYsJjrwLeAAxXKKRAIHbQ7Chs4ChDoAXoECAgQAg#v=onepage&q=chrupanie&f=falseł.

Posoch, J. (2014). *Lawendowe pole. Poradnik*. Warszawa.

Samojlik, M. (1988). *Wieża Babel*. Warszawa.

Sosnowski, J. (2002). *Linia nocna*. Warszawa.

Ścibor Marchocka, M. (2019). *Taniec z gronostajem*. Będzin.

Tomza, P. (2014). *Afryka Nowaka*. https://books.google.com.ua/books?id=HipvBgAAQBAJ&pg=PT137&dq=siorbanie&hl=uk&newbks=1&newbks_redir=0&sa=

X&ved=2ahUKEwjqlq-zidKAAxWCxQIHHcr0Bo84FBDoAXoECAoQAg#v=onepage&q=siorbanie&f=false.
Weiss, K.-A. (2013). *Gra w kapsle, czyli autolustracja dziecka PRL-u*. Będzin.

References

Adamets, N. V. (2016). *Slovotvirna paradyhmatyka diiesliv rukhu v suchasnii ukrainskii movi*: avtoref. dys. kand. filol. nauk. Ivano-Frankivsk.
Babakova, O. V. (2007). *Semantychna struktura ta funktsionuvannia diiesliv zvuchannia*: avtoref. dys. kand. filol. nauk. Zaporizhzhia.
Bańko, M. (2009). Przedmowa. In: M. Bańko, *Słownik onomatopei, czyli wyrazów dźwięko- i ruchonaśladowczych*. Warszawa, 5–7.
Berend, M. (2003). Aktywność słowotwórcza czasowników ruchu (opis gniazdowy). In: M. Skarżyński (Ed.), *Słowotwórstwo gniazdowe – historia – metoda – zastosowania*. Kraków, 156–167.
Białoskurska, M. (1999). Wstępna analiza polskich gniazd słowotwórczych z centrum czasownikowym. *Poradnik Językowy*, 1 (5–6), 18–27.
Białoskurska, M. (2000). Wstępna analiza polskich gniazd słowotwórczych z centrum czasownikowym. *Poradnik Językowy*, 2 (2), 38–48.
Buzášsyová, K. (1974). *Sémantická štruktúra slovenských deverbativ*. Bratislava.
Demeshko, I. M. (2022). Morfonolohiia viddiieslivnykh deryvativ: problemni vektory suchasnoho doslidzhennia. *Movoznavchyi visnyk*, 33, 93–103.
Dyurovich, L. (1972). Otnositelnoe prilagatelnoe v slavyanskikh yazykakh. In: *The Slavic Word Proceedings of the International Slavistic Collo-quium at UCLA*. The Hague–Paris, 189–207.
Dzhochka, I. F. (2007). Viddiieslivnyi slovotvir. In: V. V. Greshchuk, R. O. Bachkur, I. F. Dzhochka, & N. M. Poslavska (Eds.), *Narysy z osnovotsentrychnoi deryvatolohii*. Ivano-Frankivsk, 154–259.
Dziadosz, D. (2018). *Leksykalno-semantyczne i pragmatyczne aspekty interiekcji w języku polskim, rosyjskim i niemieckim*. Szczecin.
Dziadosz, D. (2021). Verbs derived from interjections in Polish, Russian and German. *Beyond Philology*, 18 (1), 27–46. https://doi.org/10.26881/bp.2021.1.02.
Gatsenko, I. O. (2003). *Typolohichni osoblyvosti zvukonasliduvalnykh sliv (na materiali ukrainskoi, rosiiskoi ta anhliiskoi mov)*: avtoref. dys. kand. filol. nauk. Kyiv.
Ginzburh, M. D. (2013a). Z istorii doslidzhuvannia ta podavannia vydovoho protystavlennia ukrainskykh nomina actions na ***-nnia***, ***-ttia***. *Ukrainska mova*, 3, 48–60. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2013_3_6.
Ginzburh, M. D. (2013b). Ukrainski viddiieslivni imennyky na ***-nnia***, ***-ttia*** na tli susidnikh slovianskykh mov. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Seriia «Problemy ukrainskoi terminolohii»*, 765, 3–13.
Gorodenska, K. H. (1983a). Realizatsiia semantychnoho potentsialu diiesliv u syntaksychnykh deryvatakh. In: M. A. Zhovtobriukh (Ed.), *Slovotvirna semantyka skhidnoslovianskykh mov*. Kyiv, 102–113.
Gorodenska, K. H. (1983b). Syntaksychni funktsii katehorii i typy deryvatsii. In: I. R. Vykhovanets, K. H. Horodenska, & V. M. Rusanivskyi, *Semantyko-syntaksychna struktura rechennia*. Kyiv, 162–212.
Gorodenska, K. H. (1991). *Deryvatsiia syntaksychnykh odynyts*. Kyiv.

Gorodenska, K. (2004). Diieslovo. In: I. Vykhovanets, & K. Horodenska, *Teoretychna morfolohiia ukrainskoi movy*. Kyiv, 217–297.

Gorodenska, K. H. (2017). Diieslovo. In: I. R. Vykhovanets, K. H. Horodenska, A. P. Zahnitko, & S. O. Sokolova, *Gramatyka suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy. Morfolohiia*. Kyiv, 364–492.

Greshchuk, V. V. (1995). *Ukrainskyi vidprykmetnykovyi slovotvir*. Ivano-Frankivsk.

Greshchuk, V. (2007). Rozdil 1. Teoretychni zasady osnovotsentrychnoi deryvatolohii. In: V. V. Greshchuk, R. O. Bachkur, I. F. Dzhochka, & N. M. Poslavska, *Narysy z osnovotsentrychnoi deryvatolohii*. Ivano-Frankivsk, 6–38.

Grzegorczykowa, R. (1979). *Zarys słowotwórstwa polskiego. Słowotwórstwo opisowe*. Warszawa.

Grzegorczykowa, R., & Puzynina, J. (1999). Problemy ogólne słowotwórstwa. In: R. Grzegorczykowa, R. Laskowski, & H. Wróbel, *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*. Warszawa, 361–388.

Grzegorczykowa, R., & Puzynina, J. (1999). Rzeczownik. In: R. Grzegorczykowa, R. Laskowski, & H. Wróbel, *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*. Warszawa, 389–468.

Guivaniuk, N. V. (1999). *Formalno-semantychni spivvidnoshennia v systemi syntaksychnykh odynyts*. Chernivtsi.

Guivaniuk, N. (2011). Emotsiino-otsinna leksyka u «Slovnyku bukovynskykh hovirok». *Movoznavchyi visnyk*, 12 (13), 88–95.

Karpilovska, Ye. A. (1990). *Konstruiuvannia skladnykh slovotvorchykh odynyts*. Kyiv.

Klymenko, N. F. (2004). Slovotvirna paradygma. In: *Ukrainska mova. Entsyklopediya*. Kyiv.

Klymenko, N. F. (2014). Skladni imennyky iz znachenniam abstraktnoi dii. In: N. F. Klymenko, *Vybrani pratsi*. Kyiv, 190–199.

Kolibaba, L. M. (2005). Viddiieslivni imennyky dii: istoriia doslidzhennia, semantyko-hramatychni parametry, slovotvirna katehoryzatsiia. *Aktualni problemy metalinhvistyky*, 78–81.

Korneiko, I., & Pylypenko, M. (2013). Ukrainomovni terminy iz protsesualnymy znachenniamy. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Problemy ukrainskoi terminolohii*, 765, 38–42.

Kovalyk, I. I. (1964). *Slovotvir imennykiv u serbo-luzhytskykh movakh*. Lviv.

Kovalyk, I. I. (2007). «Slovotvorchyi» chy «slovotvirnyi»? In: *Vchennia pro slovotvir. Vybrani pratsi*. Ivano-Frankivsk, 358.

Kulbabska, O. V. (2007). Deverbatyvy v prostomu neelementarnomu rechenni: funktsionalno-linhvistychnyi analiz (na materiali movy tvoriv I. Chendeia). *Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva*, 11, 228–233.

Kushlyk, O. P. (2015). *Slovotvirna paradyhmatyka pokhidnykh diiesliv v ukrainskii movi*. Drohobych.

Kushlyk, O. P. (2016). *Typolohiia slovotvirnykh paradyhm pokhidnykh diiesliv v ukrainskii movi*: dys. dokt. filol. nauk. Drohobych.

Kushlyk, O. P. (2019). Zasady slovotvirnoparadyhmatychnoi systematyzatsii deverbatyviv v ukrainskii movi. *Hramatychnyi prostir suchasnoi linhvoukrainistyky*. Kyiv, 333–344.

Lahutina, A. V. (1964). Viddiieslivni abstraktni imennyky na -***nnia*** v istorii ukrainskoi literaturnoi movy. In: *Doslidzhennia z ukrainskoi ta rosiiskoi mov*. Kyiv, 212–231.

Laskowski, R. I. (1999). Zagadnienia ogólne morfologii. In: R. Grzegorczykowa, R. Laskowski, & H. Wróbel, *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*. Warszawa, 27–86.

Łaziński, M. (2020). *Wykłady o aspekcie polskiego czasownika*. Warszawa.

Malanowska-Statkiewicz, M. (2017). Potencjał słowotwórczy wybranych czasowników dźwiękonaśladowczych w języku czeskim i polskim. *Slavica Wratislaviensia*, 165, 255–265. https://doi.org/10.19195/0137-1150.165.22.

Malanowska-Statkiewicz, M. (2019). Wyrazy dźwiękonaśladowcze w polskim i czeskim przekładzie *Harry Potter and the Philosopher's Stone* J. K. Rowling. In: B. Gasek, & B. Juszczak (Eds.), *Wyraz i zdanie w językach słowiańskich*. Siedlce, 55–69.

Matsko, L. I. (1981). Zvukonasliduvalni slova v ukrainskii movi. *Ukrainske movoznavstvo*, 9, 9–18.

Matsko, L. I. (1984). Semantyko-fonetychna orhanizatsiia onomatopiv v ukrainskii movi. *Movoznavstvo*, 6, 37–42.

Mączyński, M. (1991). Słowotwórstwo czasowników onomatopeicznych w języku polskim. *Prace Językoznawcze*, 6 (137), 319–333.

Mentynska, I. B., & Nakonechna, H. V. (2017). Viddiieslivni terminy-imennyky v ukrainskii kompiuternii terminolohii. *Ukrainskyi smysl*, 151–158. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usmysl_2017_2017_17.

Nagórko, A. (2007). *Zarys gramatyki polskiej*. Warszawa.

Oleksenko, V. P. (2005). *Slovotvirni katehorii imennyka*. Kherson.

Omelchuk, S. (2015). Deverbatyvy v suchasnii linhvodydaktychnii terminosystemi: leksyko-semantychnyi, hramatychnyi i stylistychnyi aspekty. *Ukrainska mova*, 3, 45–58. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2015_3_6.

Pchelintseva, O. (2018). Aspektualni vlastyvosti ukrainskoho viddiieslivnoho imennyka zi znachenniam dii. *Movoznavchyi visnyk*, 24–25, 42–53. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mv_2018_24-25_7.

Pchelintseva, O. (2019). Funktsionalno-hramatychna spetsyfika ukrainskykh viddiieslivnykh imennykiv zi znachenniam dii na foni inshykh slovianskykh mov. *Terminolohichnyi visnyk*, 5, 33–40. http://nbuv.gov.ua/UJRN/terv_2019_5_6.

Petriv, O. I. (2019). *Slovotvorcha spromozhnist diiesliv na poznachennia vnutrishnoho stanu istoty v suchasnii ukrainskii movi*: avtoref. dys. kand. filol. nauk. Ivano-Frankivsk.

Petryk, O. M. (2011). Tradytsiinyi, funktsionalnyi i onomasiolohichnyi pidkhody u vyvchenni viddiieslivnykh imennykiv opredmetnenoi dii. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia. Seriia: Filolohichni nauky*, 1, 45–48.

Petryk, O. M. (2013). *Funktsionalno-semantychna paradyhma viddiieslivnykh imennykiv v ukrainskii movi*: avtoref. dys. kand. filol. nauk. Kyiv. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2011_1_12.

Piletskyi, V. (2002). Nazvy opredmetnenykh dii u naukovo-tekhnichnii terminolohii. *Visnyk Natsionalnoho un-tu «Lvivska politekhnika». Seriia «Problemy ukrainskoi terminolohii»*, 453, 215–221.

Pinchuk, O. F. (1975). Slovotvirna struktura viddiieslivnykh imennykiv suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy. In: M. A. Zhovtobriukh (Ed.), *Morfolohichna budova suchasnoi ukrainskoi movy*. Kyiv, 35–82.

Poslavska, N. M. (2007). Viddiieslivnyi slovotvir. In: V. V. Greshchuk, R. O. Bachkur, I. F. Dzhochka, & N. M. Poslavska, *Narysy z osnovotsentrychnoi deryvatolohii*. Ivano-Frankivsk, 259–324.

Poznanskyi, R. V. (2014). Viddiieslivni abstraktni imennyky, motyvovani verbatyvamy leksyko-semantychnoho polia «ahrarne vyrobnytstvo (roslynnytstvo)», v ukrainskii movi. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho peduniversytetetu. Filolohichni nauky*, 1 (73), 222–227. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2014_1_47.

Puzynina, J. (1969). *Nazwy czynności we współczesnym języku polskim (słowotwórstwo, semantyka, składnia)*. Warszawa.

Rodnina, L. O. (1979). Sufiksalnyi slovotvir imennykiv. In: M. A. Zhovtobriukh (Ed.), *Slovotvir suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy*. Kyiv, 57–116.

Sehin, L. V. (2021). Slovotvirnyi potentsial prefiksalnykh diiesliv zi znachenniam «peremishchennia vhoru» v ukrainskii i polskii movakh (zistavno-typolohichnyi aspekt). *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*, 56. https://doi.org/10.11649/sfps.2298.

Selivanova, O. O. (2006). *Suchasna linhvistyka*: *terminolohichna entsyklopediia*. Poltava.

Shtandenko, U. (2008). *Vidimennyi sufiksalnyi slovotvir diiesliv u staroukrainskii movi XIV–XVIII st*. Kyiv.

Skarżyński, M. (2003a). Czasowniki jako centra gniazd słowotwórczych. Z prac nad III tomem "Słownika gniazd słowotwórczych współczesnego języka ogólnopolskiego". In: M. Skarżyński (Ed.), *Słowotwórstwo gniazdowe – historia – metoda – zastosowania*. Kraków, 41–55.

Skarżyński, M. (2003b). Słowotwórcze gniazda odczasownikowe (charakterystyka wstępna). In: M. Skarżyński (Ed.), *Słowotwórstwo gniazdowe – historia – metoda – zastosowania*. Kraków, 137–155.

Smal-Stotskyi, R. (1929). *Prymityvnyi slovotvir*. Warszava.

Szczerbij, N. (2022). Hybrydalne formy czasownikowe w języku polskim i ukraińskim. *Poradnik Językowy*, 790 (1), 147–163.

Szczyszek, M. (2013). Rzeczownikowość a czasownikowość kategorii słowotwórczych rzeczownika w języku polskim. *Investigationes Linguisticae*, 29, 1–8.

Szymański, T. (1977). *Derywacja czasowników onomatopeicznych i ekspresywnych w języku bułgarskim*. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk.

Tretevych, L. M. (1983). Pro slovotvirnu semantyku viddiieslivnykh imennykiv z nulovymy sufiksamy v suchasnii ukrainskii movi. In: M. A. Zhovtobriukh (Ed.), *Slovotvirna semantyka skhidnoslovianskykh mov*. Kyiv, 120–129.

Uliantseva, S. H. (1982). Semantyko-syntaksychnyi status viddiieslivnykh imennykiv. *Movoznavstvo*, 4, 37–41.

Valiukh, Z. O. (2005). *Slovotvirna paradyhmatyka imennyka v ukrainskii movi*. Kyiv–Poltava.

Vogelgesang, T. (2003). Gniazda słowotwórcze przymiotników nazywających kolory i wymiary. In: M. Skarżyński (Ed.), *Słowotwórstwo gniazdowe – historia – metoda – zastosowania*. Kraków, 86–113.

Vykhovanets, I. R. (1983). Zghortannia komponentiv semantychnoi struktury rechennia. Zghornuti arhumenty i prykhovani predykaty. In: I. R. Vykhovanets, K. H. Horodenska, & V. M. Rusaniskyi, *Semantyko-syntaksychna struktura rechennia*. Kyiv, 139–143.

Vykhovanets, I. R. (1988). *Chastyny movy v semantyko-hramatychnomu aspekti*. Kyiv.

Yarmolenko, H. A. (2008). *Viddiieslivni imennyky ukrainskoi movy v kohnityvno-onomasiolohichnomu aspekti*: avtoref. dys. kand. filol. nauk. Odesa.

Yurchuk, L. A. (1979). Sufiksalnyi diieslivnyi slovotvir. In: M. A. Zhovtobriukh (Ed.), *Slovotvir suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy*. Kyiv, 171–210.

Yusyp-Yakymovych, Yu. V. (2007). *Onomatopoetyka ukrainskykh hovoriv Karpat: semantychna, fonetychna, slovotvirna struktura ta pokhidnist onomatopiv*. Uzhhorod.

Zemskaya, E. A. (1978). O paradigmaticheskikh otnosheniyakh v slovoobrazovanii. In: *Russkij yazyk: Voprosy ego istorii i sovremennogo sostoyaniya. Vinogradovskie chteniya I–VIII*. Moskva, 63–77.

Zych, A. (2004). Paradygmat słowotwórczy jako jednostka badań konfrontatywnych. In: H. Fontański, & P. Czerwiński (Ed.), *Język rosyjski w konfrontacji z językami Europy w aspekcie lingwokulturoznawczym*. Katowice, 129–140.

Dictionaries

ВТССУМ – Busel, V. T. (Ed.) (2005). *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy*. Kyiv; Irpin.

ГСУЛМ – Krytska, V. I., Nedozym, T. I., Orlova, L. V., Puzdyrieva, T. K., & Romaniuk, Yu. V. (2011). *Hramatychnyi slovnyk ukrainskoi literaturnoi movy. Slovozmina*. Kyiv.

ЕСУП – Irkliievskyi, V. (1987). *Etymolohichnyi slovnyk ukrainskykh prizvyshch. Prizvyshcheznavstvo*. Miunkhen.

ЕСУМ – Melnychuk, O. S. (Ed.) (1982–2012). *Etymolohichnyi slovnyk ukrainskoi movy*. Vol. I–VI. Kyiv.

КГСУМ – Karpilovska, Ye. A. (2002). *Korenevyi hnizdovyi slovnyk ukrainskoi movy: Hnizda sliv z vershynamy – omohrafichnymy koreniamy*. Kyiv.

КТСЛТ – Yermolenko, S. Ya., Bybyk, S. P., & Todor, O. H. (2001). *Ukrainska mova. Korotkyi tlumachnyi slovnyk linhvistychnykh terminiv*. Kyiv.

СУМ-20 – *Slovnyk ukrainskoi movy: u 20 t*. Kyiv. https://1677.slovaronline.com.

СУС – Vusyk, O. S. (2019). *Slovnyk ukrainskykh synonimiv*. Ternopil.

ЭССЯ – Trubachyov, N. O. (Ed.) (1981–1992). *Etimologicheskij slovar slavyanskih yazykov. Praslovyanskij leksicheskij fond*. Moskva.

CZP – Saloni, Z. (2007). *Czasownik polski (odmiana)*. Warszawa. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/20067/Czasownik_polski.pdf?sequence=6&isAllowed=y.

NKJP – Narodowy Korpus Języka Polskiego. 2008–2012. http://www.nkjp.pl/poliqarp/nkjp300/query/.

SEJP Boryś – Boryś, W. (2005). *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Kraków.

SEJP Sławski – Sławski, F. (Ed.) (1952–1982). *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Vol. 1–5, Kraków.

SFKCZP – Mędak, S. (2004). *Słownik form koniugacyjnych czasowników polskich*. Kraków.

SGJP – Gruszczyński, W., Skowrońska, D., Saloni, Z., Wołosz, R., & Woliński, M. (Eds.) (2012). *Słownik gramatyczny języka polskiego*. Warszawa. http://sgjp.pl/leksemy/#13589/a.

SGS – Skarżyński, M., Berend, M., Bondkowska, M., Burkacka, I., Jadacka, H., Olejniczak, M., & Vogelgesang, T. (2004). *Słownik gniazd słowotwórczych współczesne-*

go języka ogólnopolskiego. Vol. 3: *Gniazda odczasownikowe* (ed. by M. Skarżyński); Vol. 4: *Gniazda motywowane przez liczebniki, przysłówki, zaimki, przyimki, modulanty, onomatopeje, wykrzykniki* (ed. by M. Skarżyński). Kraków.
SJP – *Słownik języka polskiego*. http://sjp.pl.
SJP Dorosz. – Doroszewski, W. (Ed.) (1958–1969). *Słownik języka polskiego*. Vol. 1–11. Warszawa. http://doroszewski.pwn.pl.
SJP Lehr-Spław. – Lehr-Spławiński, T. (1939). *Słownik języka polskiego*. Warszawa.
SJP PWN – *Słownik języka polskiego*. Warszawa. https://sjp.pwn.pl/oferta.
Słownicz. – Słowniczek (1875). In: O. Kolberg, *Krakowskie: materiały do Etnografii Słowiańskiej*. Cz. 4. Kraków, 303–328.
SO – Bańko, M. (2009). *Słownik onomatopei, czyli wyrazów dźwięko- i ruchonaśladowczych*. Warszawa.
SSGCZP – Polański, K. (Ed.) (1980). *Słownik syntaktyczno-generatywny czasowników polskich*. Vol. 1 (A–M). Wrocław.
WSJP – Żmigrodzki, P. (Ed.). *Wielki słownik języka polskiego*. http://www.wsjp.pl.

Sources of illustrative material

Alihieri, D. (1976). *Bozhestvenna komediia* (perekl. Ye. Drobiazko). Kyiv.
Andrusiak, I. (2019). *Miake i pukhnaste*: u 2 t. (t. 2). Ternopil.
Bachynskyi, R. (2001). *Kryvavytsia*. Lviv.
Biesiekirski, B. (2020). *Zimowe róże*. Będzin.
Egholm, E. (2018). *Szkody w ludziach*. Katowice.
Kolberg, O. (1873). *Dzieła wszystkie*: T. 6. *Krakowskie: materiały do Etnografii Słowiańskiej* (cz. 2). Kraków.
Kosheliuk, V. (2017). *Green Card*. Kharkiv.
Masterman, B. (2023). *Droga 66*. https://books.google.com.ua/books?id=EPjIEAAAQBAJ&pg=PT275&dq=chrupanie&hl=uk&newbks=1&newbks_redir=0&sa=X&ved=2ahUKEwiYsJjrwLeAAxXKKRAIHbQ7Chs4ChDoAXoECAgQAg#v=onepage&q=chrupanie&f=falseł.
Mushketyk, Yu. (1990). *Yasa*. Kyiv.
Nechui-Levytskyi, I. (1991). *Kniaz Yeremiia Vyshnevetskyi; Hetman Ivan Vyhovskyi*. Kyiv.
Posoch, J. (2014). *Lawendowe pole. Poradnik*. Warszawa.
Samojlik, M. (1988). *Wieża Babel***.** Warszawa.
Sosnowski, J. (2002). *Linia nocna*. Warszawa.
Ścibor Marchocka, M. (2019). *Taniec z gronostajem*. Będzin.
Taige, T. (2018). *Patsiient* (perekl. N. Ivanychuk). Kyiv. https://www.google.com.ua/books/edition/Пацієнт/kLAeEAAAQBAJ?hl=uk&gbpv=0.
Tomza, P. (2014). *Afryka Nowaka*. https://books.google.com.ua/books?id=HipvBgAAQBAJ&pg=PT137&dq=siorbanie&hl=uk&newbks=1&newbks_redir=0&sa=X&ved=2ahUKEwjqlq-zidKAAxWCxQIHHcr0Bo84FBDoAXoECAoQAg#v=onepage&q=siorbanie&f=false.
Vynnychuk, Yu. (2023). *Tanho smerti*. Kyiv.
Weiss, K.-A. (2013). *Gra w kapsle, czyli autolustracja dziecka PRL-u*. Będzin.
Zahrebelnyi, P. A. (2005). *Dyvo*. Kharkiv.